

## ÖZBEK TÜRKOLOG KASIMCAN SADIKOV'UN ÇALIŞMALARI ÜZERİNE BİR BİBLİYOGRAFYA DENMESİ

A Bibliography on the Works by Kasimjan Sadikov,  
the Uzbek Turcologist

Saidbek BOLTABAYEV\*

### ÖZ

Prof. Dr. Kasımcan Sadikov, Taşkent Devlet Şarkşinaslık Enstitüsünde çalışmaktadır. Eski Türk Dili sahasında çalışmalar yapmaktadır. Sadikov'un alanla ilgili çok sayıda bilimsel kitap, makale ve bildirileri mevcuttur. Bu makalede Sadikov'un bilimsel çalışmalarının bibliyografyası verilmiştir. Bu çalışma sahada çalışanlar için kaynak teşkil etmesi açısından önem arz etmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Kasımcan Sadikov, Qosimjon Sodiqov Pozilovich, Қосимжон Содиқов Позилович, Turkoloji, Eski Türk Dili.

### ABSTRACT

Prof. Dr. Kasımcan Sadikov has been working in the Tashkent Şarkşinaslık Institute. He has been studying on the Old Turkish language. Sadikov has published books, articles and a large number of scientific papers in the field of Turkology. In this article a bibliography of Sadikov's academic studies is given. This work is important in that it remains a source for those studying in the field.

**Key Words:** Kasımcan Sadikov, Qosimjon Sodiqov Pozilovich, Қосимжон Содиқов Позилович, Turkology, Old Turkish Language.

### Giriş

Kasımcıan SADIKOV Paziloviç (Qosimjon Sodiqov Pozilovich, Қосимжон Содиқов Позилович) 1 Ocak 1954'te Taşkent'te doğdu. 1980 yılında Taşkent Devlet Üniversitesi Özbek Filolojisi Fakültesi'nden üstün başarı diploması ile mezun oldu.

1987 yılında Profesör doktor G. Aydarov danışmanlığında "Kutadgu Bilig'in Dil Özellikleri (Eserin Uygur Harflü Nüshasına Göre)" konulu doçentlik tezini,

\* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı  
Eski Türk Dili Bilim Dalı doktora öğrencisi, elmek: said\_bek@inbox.ru

1992 yılında ise “XI–XV. yüzyıllar Uygur Harflı Türkçe Yazıtların İmla ve Fonetik Özellikleri” konulu doktora tezini verdi ve doktor unvanını aldı.

1999 yılında Türk dilleri branşı üzerinde Profesör unvanını aldı.

SADIKOV, Eski Türk yazı sistemleri, Türkçe yazıtlar dili, Türkçe belgeler tarihi, Eski Türklerin dini ve felsefi bakışları üzerinde bilimsel incelemeler yapmaktadır.

Almatı (1985, 2000), Taşkent (2000, 2006, 2007), Moskova (2001), Ankara (1996, 2005, 2007), İstanbul (1999, 2000), İzmir (2000), Seattle (2007), Ulanbator (2010), Urumçi (2012) şehirlerinde düzenlenen uluslararası sempozyumlarda katılımcı olarak yer almıştır.

Çok sayıda ders kitabı da olan SADIKOV “Özbek Dili Tarihi”, “Eski Türk Alfabeleri”, “Türkçe Yazıtların Dili”, “Eski Türklerin Dini ve Felsefi Hayatı” gibi dersleri vermektedir.

Dört doktora tezine danışmanlık yapmıştır. Halen birkaç doktora tezinin danışmanlığı görevini yürütmektedir.

Uzun yıllar Özbekistan İlimler Akademisi Elyazmalar Enstitüsü, Dil ve Edebiyat Enstitüsü, Taşkent Devlet Şarkşinaslık Enstitüsü bilim kurulu üyesi, Özbekistan Cumhuriyeti Yüksek Vasıflandırma Komisyonu'nun Filoloji uzmanları bilim kurulu üyesi olarak görev yapmıştır.

Prof. Dr. Kasımcan Sadikov şu an Taşkent Devlet Şarkşinaslık Enstitüsü Klasik Filoloji bölümünün başkanlığını yapmaktadır. Bilimsel olarak eski Türkçe vesikalar konusunda önemli çalışmalar yapmaya devam etmektedir.

#### A) Neşrettiği Bilimsel Yayınlardır

##### Tezler

Языковые особенности “Кутадгу билиг” (на материале уйгурописьменного списка). Автореферат кандидатской диссертации. Ташкент, 1987. “Kutadgu Bilig”in Dil Özellikleri” (Uygurca nüshasına göre).

Графико-фонетические особенности тюркских уйгурописьменных памятников XI–XV вв. Автореферат докторской

диссертации. Ташкент, 1992. (XI–XV. Yüzyıllar Uygur Harfli Türk Yazıtlarının İmlâ ve Fonetik Özellikleri).

### **Kitaplar**

Eski uyg'ur yozuvi. G'afur G'ulom nomidagi adabiyot va sanat nashriyoti. Toshkent, 1989.

"Qutadg'u bilig"ning til xususiyatlari. – O'lmas obidalar (O'zbekiston xalqlarining qadimgi yozma yodgorliklari bo'yicha tadqiqotlar). "Fan" nashriyoti. Toshkent, 1989. 229–306- b.

Ajdodlarimiz bitigi. "Fan" nashriyoti. Toshkent, 1990.

XI–XV asrning turkiy yozuvidagi yodgorliklar. "Fan" nashriyoti. Toshkent, 1994(Q. Mahmudov bilan birga nashrga tayyorlangan).

O'zbek adabiy tili tarixidan (universitetlarning filologiya fakultetlari uchun qo'llanma. "O'zbekiston" nashriyoti. Toshkent, 1994 (A. Aliev bilan birga yozgan).

Qadimgi turkiy yozuvlar. Toshkent, 1995.

Uyg'ur yozuvi tarixi (manbashunoslik va kitobat tarixi masalalari). "Ma'naviyat" nashriyoti. Toshkent, 1997.

"Qadimgi turkiy yozuvlar" va "Qadimgi turkiy til" fanlaridan dars matnlari. Toshkent davlat Sharqshunoslik instituti. Toshkent, 2000.

Turkiy matnnavislik tarixidan. – Qadimgi yozma yodgorliklar. "Yozuvchi" nashriyoti. Toshkent, 2000. 117–204- b.

Ilk va o'rta asrlar turkiy matnlari nomlarining izohli lug'ati. Toshkent davlat Sharqshunoslik instituti. Toshkent, 2001.

Turk tili (turk filologiyasi bo'limi 1- va 2- kurs talabalari uchun o'quv qo'llanma). Toshkent, 2003 (X. Hamidov, Z. Xudoyberganova, L. Aminova bilan birga yozgan); Lotin harflariga o'girilgan va to'ldirilgan ikkinchi nashri: Toshkent, 2005.

Ko'k turk bitiglari: matn va uning tarixiy talqini. Toshkent, 2004.

Qadimgi turkiy xalqlarning diniy-falsafiy qarashlari. Toshkent, 2004.

Turkiy yozma yodgorliklar tili: adabiy tilning yuzaga kelishi va tiklanishi. Toshkent, 2006.

Sharq falsafasi. ("Qadimgi turkiy xalqlarning diniy-falsafiy qarashlari" bo'limini yozgan). Toshkent, 2006. 3-99- b.

Yozuv tarixi va kitobat sanati. Toshkent, 2006 (S. G'anieva bilan birga yozgan).

Eski turk falsafasi. Toshkent, 2008.

Eski turkiy yozuvlar. Toshkent, 2008.

Eski turkiy bitiglar. Toshkent, 2009.

Ko'k turk bitiglari va ularning talqini. – Mangu bitiglar (O'rta Osiyo xalqlarining eng eski yozma yodgorliklari bo'yicha tadqiqotlar). Toshkent, 2009. 39-82- b. (21) O'zbek tili tarixi. Filologiya (O'zbek filologiyasi) fakultetlari talabalari uchun darslik. O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti. Toshkent, 2009.(N. Rahmonov bilan birga yozgan).

Turkiy til tarixi. 5220700 – Sharq mumtoz filologiyasi ta'lim yo'naliishi bo'yicha bakalavrlik bosqichida o'qiyotgan talabalar uchun qo'llanma. Toshkent, 2009.

O'zbek tilining yozma uslublari tarixidan. Toshkent, 2010 (Q. Omonov bilan birga yozgan).

"Qutadg'u bilig"ning uyg'ur yozuvli hirot nusxasi. Toshkent, 2010.

"Muhokamatu-l-lug'atayn"ni o'qib o'rganish. 5220700 – Sharq mumtoz filologiyasi ta'lim yo'naliishida o'qiyotgan talabalar uchun o'quv qo'llanma. Toshkent, 2011.

Turkiy hujjatchilikning tarixiy ildizlari. Toshkent, 2012 (Q. Omonov bilan birga yozgan).

**Makaleler**

"Qutadg'u bilig"ning uyg'ur yozuvidagi varianti haqida. // "Adabiy meros", 3(27). Toshkent, 1983. 57–62- b.

Uyg'ur yozuvidagi XI–XV asr turkiy yodgorliklari. // "Adabiy meros", 1(32). Toshkent, 1985. 26–29- b.

Mahmud Koshg'ariy uyg'ur yozuvi haqida. // "Adabiy meros", 3(37). Toshkent, 1986. 41–45- b.

"Qutadg'u bilig" Vena nusxasining ayrim orfografik xususiyatlari. // "Adabiy meros", 3(41). Toshkent, 1987. 47–51- b.

"Qutadg'u bilig" tekstlarida fonetik parallelizmlar. – Adabiy manbashunoslik (Qo'lyozmalar instituti olimlarining 1983, 1984 yillarda bajargan ilmiy ishlarining preprinti). Toshkent, 1987. 69–70- b.

XIV–XV asrlarda uyg'ur yozuvi bilan ko'chirilgan yodnomalar obzori. – Adabiy manbashunoslik (Qo'lyozmalar instituti olimlarining 1985, 1986 yillarda bajargan ilmiy ishlarining preprinti). Toshkent, 1987. 38–40- b.

"Jome ut-tavorix"dagi eski uyg'ur yozuvi bilan bitilgan shajara haqida. // "Adabiy meros", 2(44). Toshkent, 1988. 15–16- b.

Uyg'ur xatida bitilgan nodir qo'lyozma. // "Adabiy meros", 4(46). Toshkent, 1988. 59–62- b.

Uyg'ur yozuvining tovush strukturäsiga munosabati. – Adabiy manbashunoslik (Qo'lyozmalar instituti olimlarining 1987 yilda bajargan ilmiy ishlarining preprinti). Toshkent, 1989. 46–48- b.

"Maytri simit" bitigining fonetik va grafik xususiyatlari. // "Adabiy meros", 2(48). Toshkent, 1989. 14–17- b.

Mahmud Koshg'ariy turkiy dialektlar haqida. // "Adabiy meros", 4(50). Toshkent, 1989. 60–65- b.

Yozma yodgorliklarda ayrim undoshlarning taraqqiyoti masalasi. – Adabiy manbashunoslik (Qo'lyozmalar instituti olimlarining 1988 yilda bajargan ilmiy ishlari preprinti). Toshkent, 1989. 47–48- b.

Turk-uyg'ur yozuvi. // "Yoshlik" jurnali, 1989, №7. 56–58- b.

Uyg'ur yozuvi va uning tovush sistemasiga munosabati. – Hozirgi o'zbek adabiy tilining taraqqiyot yo'nalishlari. Toshkent, 1990. 65–67- b.

Eski o'zbek yozuvi. // "Gulxan" jurnali, 1990 (1). 16–17- b.

O'zbek tilshunosligi tarixini o'rganish masalasiga doir. – 5- Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasining tezislari. Toshkent, 1994. 28- b.

Глагол в языке "Кутадгу билиг". – Историко-лингвистический анализ лексики старописьменных памятников. Изд-во "Фан". Ташкент, 1994. С. 90–106.

Qadimgi turk budda adabiy muhitida qo'llanilgan adabiyotshunoslikka oid atamalar. – "O'zbek sharqshunosligida ilmiy til muammolari". Ilmiy anjuman materiallari. Toshkent, 1995. 35–36- b.

Eskilar izidan. // "Sog'lom avlod uchun" jurnali. 1996 yil, №1. 44–45- b.

Temurbekning uyg'ur yozuvli mangutoshi. – Amir Temur tavalludining 660 yillik yubileyiga bag'ishlangan "Amir Temur davrida fan va ta'lim renessansi" mavzuidagi anjuman ma'ruzalarining tezislari. 24 sentabr, 1996 y. Toshkent. 61–62- b.

Kitob – ma'naviyat ko'zgusi. // "Tafakkur" jurnali, № 4. 1996. 28–35- b. (M. Is'hoqov bilan birga yozilgan).

"Manbashunoslik: matn va uning talqini (ilmiy maqolalar to'plami)"ga yozilgan so'z boshi. Toshkent, 1997. 3–5- b.

Ajdodlar davatiga avlodlar javobi. // "Sog'lom avlod uchun" jurnali. 1997 yil, № 2. 12–15, 23- b.

"Qutadg'u bilig"ning uyg'ur yozuvli qo'lyozması va asar variantliligi masalasi. // "Adabiy məros", 1-2(67-68). Toshkent, 1998. 29-34- b.

Uyg'ur yozuvi – turkiy madaniyatning noyob yodgorligi. // Adabiyot ko'zgusi. O'zbek adabiyoti tarixidan tadqiqot va materiallar. № 1. G'afur G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti. Toshkent, 1998. 87-94- b.

"O'g'uznoma" dostoni. // "Sharq mash'alı" jurnalı, № 3-4. 1998. 82-88- b.

Turkiy hujjatchiligidiz asoslari. // "Jamiyat va boshqaruv" jurnalı, 3(5). Toshkent, 1998. 30-32- b.

25 asr osha kelgan harflar. // "Sog'lom avlod uchun" jurnalı. 1998 yil, № 4-5. 30-31- b.

Vostokovedçeskaya nauka v Sredney i Sentralnoy Azii: ranniy i srednevekovoy periodi. – Kulturnie i istoricheskie protsessi v stranax Vostoka perexodnogo perioda. Materiali mejdunarodnoy nauçno-prakticeskoy konferensii. 17-18 may 1999. Vestnik KazGU. Seriya vostokovedeniya, № 9. "Qazaq Universiteti". Almatı, 1999. S. 142-143.

Kultegin va Bilga xoqon bitiklari: tarihiy manbaning matn tuzilishi. // "O'zbekiston tarixi" jurnalı. 2. "Fan" nashriyoti. Toshkent, 1999. 45-53- b.

Kultegin, Bilga xoqon bitiklaridan o'rın olgan "Xoqon so'zi"ning boshlamalari va yodnomalarning matn tuzilishi haqida. // "O'zbekiston tarixi" jurnalı. 3. "Fan" nashriyoti. Toshkent, 1999. 7-13- b.

"Xuastuanift" nusxalarining matniy-solishtirma tahlili va asarning moniylik davri turk adabiyotida tutgan o'rni. – 3. Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı. 1996. Ankara, 1999. S. 961-972.

Kul tigin va Bilga xoqon bitiglарining matniy-qiyosiy tahlili. // "Sharqshunoslik". 4. Toshkent, 1999. 99-111- b.

Bitiklar sabog'i. // "Sog'lom avlod uchun" jurnalı. 2000 yil, 4(48)- son. 38-41- b.

Rol uyguro-pismennih pamyatnikov v formirovani i razviti drevnetyurkskogo pismenno-literaturnogo yazika. // International Journal of Central Asian Studies. Volume 6. Seoul, 2001. P. 1–9.

Navoiy ta'rif etgan "ko'k" va "qo'shiq". // "Sharq mash'ali" jurnal, № 1–2. Toshkent, 2001. 56–59- b.

Rol i mesto vzaimosvyazey vostochnih yazikov v sozdani tyurkskix pamyatnikov Srednevekovya. – Mejdunarodnaya nauçnaya konferensiya "Yazik i kultura". Moskva, 14–17 sentyabrya, 2001 g. Tezisi dokladov. Moskva, 2001. S. 218–219.

Uygur Yazılı "Rahatu'l-kulub" Kitabı. //Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi. Sayı: 17. Erzurum, 2001. S. 337–344.

Özbekistan'da bulunan Göktürk harfleri yeni metinler. // Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 2000. Ankara, 2001. S. 297–305.

Anatkak-qadimgi turk adabiy va madaniy aloqlari. / Sanskritskie i drevnetyurkskie literaturno-kulturne svyazi. / Literary-cultural connections of Sanskrit and Old Turkic languages. – Indo-iranika (konferensiya materiallari), Toshkent, 2002. 74–77- b.

Janubiy va Markaziy Osiyo xalqlari madaniy, adabiy hamda til munosabatlariiga buddizmning ta'siri. / Buddhismus und sein Einfluss auf kulturelle, literarische und Sprachliche Beziehungen der Völker Sued-und Zentralasiens. – Til va adabiyotdagagi hind-german va hind-german bo'lmagan aloqalar. Materiallar. Toshkent, 2002. 31–33- b.

Kesh-Shahrisabz atrof hududlaridagi tarixiy qabrtoshlar. – Shahrisabz shahrining jahon tarixida tutgan o'rni. Xalqaro ilmiy konferensiya ma'ruzalar tezislari. Toshkent, "Fan" nashriyoti, 2002. 121–122- b.

Turk-moniy diniy jamoalarida yaratilgan yozma manbalar. – O'rta Osiyo tarixi manbashingligi masalalari. Toshkent, 2003. 81–104- b.

Mangutashlarning manguluk sadasi. "Bulaq". 2003- yilliq, 2. 84–88- b.(Uygurca).

K voprosu o pismax v pamyatnike "Kutadgu bilig": nekotorie osobennosti formi i stilya drevnetyurkskogo epistolyarnogo teksta. – II Mejdunarodnaya nauçnaya konferentsiya "Yazık i kultura". Moskva, 17–21 sentyabrya 2003 g. Tezisi dokladov. Moskva, 2003. S. 133–135.

"Qutadg'u bilig"da kechgan Bayat ati birla birikması xususida. – Toshkent Islom universitetining ilmiy-tahliliy axboroti. I/2003. Toshkent, 2003. 5–7- b.

Kutadgu Bilig'de Geçen 'Bayat atı birle' Kelime Öbeği Hakkında. // Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi. Sayı: 21. Erzurum, 2003. S. 19–24.

Turk-moniy she'riyati. – Filologiya (ilmiy maqolalar to'plami). 5. Samarcand, 2003. 1003–108- b.

Struktura pamyatnikov v çest Kul-tigina i Bilge-kagana (k voprosu o traditsii sostavleniya teksta v drevnetyurkskoy istoriografii) – Filologiya yangi yuzyllikda: fanning tugun va yechimlari. / Filologicheskaya nauka novogo veka: problemi i rešeniya. Toshkent, 2003. 130–132- b.

Moniychilar tavbanomasi. // "Filologiya masalalari". 2003/I. Toshkent, 2003. 16–20- b.

Vzaimosvyaz vostočnih yazikov i traditsiya sozdaniya tyurkskich pismennih pamyatnikov srednevekovya. // "Voprosi filologii". № 2 (14) 2003. Moskva. S. 19–22.

Qorabalg'asun yodgorliklarining turkiy matni va uyg'ur xoqonlig'i davrida tarixiy-monumental matn tuzish ananasi. – Xitoy va Markaziy Osiyo xalqlarining madaniy, adabiy, til aloqalari: o'tmisht va hozirgi zamon. Toshkent, 2004. 19–27- b.

K voprosu o pismah v pamyatnike "Kutadgu bilig": nekotorie osobennosti formi i stilya drevnetyurkskogo epistolyarnogo teksta. // Shygys. Kazakhstan. 2004 № 2. Almatı. S. 156–161.

K voprosu o pismax v pamyatnike "Kutadgu bilig": nekotorie osobennosti formi i stilya drevneturkskogo epistolyarnogo teksta. // "Turkologiya". № 4(12). Turkistan, 2004. S. 66–73.

Ko'k turk xoqonlarining unvoni va "osmon o'g'li" tushunchasi. – Tilshunoslikning dolzarb masalalari (ilmiy maqolalar to'plami). Toshkent, 2004. 24–26- b.

Janubiy va O'rta Osiyo xalqlari madaniy, til va adabiy aloqalariga buddizmning ta'siri. // Toshkent Islom universitetining ilmiy-tahliliy axboroti. 2(2004). Toshkent, 2004. 10–17- b.

Mahmud Koshg'ariyning xaritasi haqida. – Sharq filologiyasining tugun va yechimlari. Toshkent, 2005. 4–14- b.

Qadimgi turk buddizmi va uning Xitoy hamda Uzoq Sharqqa ta'siri masalasi. – Yazik, kultura i obshchestvo na perekrestke tsivilizatsiy. Mejdunardonaya nauchnaya konferentsiya. Ta'skent, 18 fevralya 2006 g. Trudi i materiali. Ta'skent-Tsukuba, 2006. S. 104–107.

Rol buddizma v istoriko-kulturnih vzaimosvyazyah drevnih tyurkov s sosednimi vostochnimi narodami. – Sodeystvie razvitiyu koreevedeniya v SNG: problemy i resheniya. Ta'skent, 2006. S. 223–228.

Rol buddizma v istoriko-kulturnih vzaimosvyazyax drevnih tyurkov s sosednimi vostochnimi narodami. – Integratsiya Kazahstanu v mirovuyu sistemu obrazovaniya: perspektivi razvitiya, problemi i puti ikh preodoleniya. Taldiqorqan, 2006. S. 126–129.

Qozoqboy Mahmudovning "O'zbek tilining tarixiy fonetikasi" kitobi haqida. – Q. Mahmudov. O'zbek tilining tarixiy fonetikasi. Toshkent, 2006. 93–101- b.

Uyg'ur yozuvining temuriylar davri madaniy, adabiy, ijtimoiy-siyosiy hayotida tutgan orni. – Turkologiya masalalari. 1. Ilmiy maqolalar to'plami. Toshkent, 2006. 9–12- b.

Boburning Navoiy asarlari tili to'g'risida aytgan so'zlariga bir boqish. – Tilshunoslikning dolzarb masalalari (Ilmiy maqolalar to'plami) III. Toshkent, 2006. 26–29- b.

K probleme rasprostraneniya buddizma v Tsentralno-aziatskom regione. – "Xitojshunoslikning dolzarb muammolari: filologiya, siyosat, iqtisodiyot va falsafa" mavzuidagi ilmiy-amaliy konferensiya materiallari.(2006 yil, 4 dekabr). Toshkent, 2006. S. 72–79.

Temuriylar davlatining rasmiy yozuvi. – Lingvopoetika, struktur filologiya va kognitiv ta'lif muammolari. Xalqaro ilmiy anjuman materiallari. I. Samarqand, 2006. 37– 42- b.

Buddhism in the culture, language and literature of Central Asia. – Usbekisch-deutsche Studien II. Indogermanische und außerindogermanische Kontakte in Sprache, Literatur und Kultur.Taschkent, 2007. P. 319–330.

Buddhism in the culture, language and literature of Central Asia. – Usbekisch-deutsche Studien II. Indogermanische und außerindogermanische Kontakte in Sprache, Literatur und Kultur. Münster, 2007. P. 319–330.

Buddhism in the culture, language and literature of Central Asia. – Usbekisch-deutsche Studien II. Indogermanische und außerindogermanische Kontakte in Sprache, Literatur und Kultur.Berlin, 2007. P. 319–330.

K probleme rasprostraneniya buddizma. / The history of spreading Buddhism. – The 7<sup>th</sup> International Conference on Korean Studies Central Asian Association for Korean Studies (JAAKS). Tashkent, July 4–5, 2007. P. 232–237.

Ilk o'rta asrlarda Xitoy va Markaziy Osiyo munosabatlari: madaniy, adabiy aloqlar, diniy-falsafiy qarashlar ta'siri masalasi. – "Xitojshunoslikning dolzarb muammolari: filologiya, siyosat, iqtisodiyot va falsafa" mavzuidagi ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. Toshkent, 2007. 98–103- b.

Eski Türklerin Komşu Doğu Halklarıyla Kültürel İlişkilerinde Budizm'in Yeri. – ICANAS 38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmalar Kongresi. 10–15. Eylül 2007. Ankara – Türkiye. Bildiri Özeti Kitabı. Abstracts. S. 524.

Rol buddizma v istoriko-kulturnih vzaimosvyazyah drevnih tyurkov s soednimi vostochnimi narodami. // Vestnik Çelyabinskogo gosudarstvennogo universiteta. Vipusk 7. 23/2007. J. 96–99.

“Oltin tusli yorug”: matn uslubi va uni hozirgi o’zbek tiliga o’girish masalasi. // “Filologiya masalalari” jurnali. 2007/4 (17). 35–42- b.

Temuriylar davlatining rasmiy yozuvi. – Temuriylar sultanatida davlatchilik va renessans. “Temuriylar davlatchiligi va renessansi” mavzuida o’tkazilgan respublika ilmiy anjumanı materiallari. 23 matrt, 2006 yil. Toshkent, 2007. 19–25- b.

Buddhizm in Central Asia. – V mire koreevedeniya. Izd-vo “Fan”. Taškent, 2008. S. 205–212.

Velikiy şelkoviy put i yego vliyanie na kulturnie i religioznie vzaimootnoşeniya vostočníx narodov. – Tilshunoslikning dolzarb masalalari (Ilmiy maqolalar to’plami). IV. Toškent, 2008. S. 78–81.

Qadimgi turk qarashlarida “tomon” tushunchasi. – Sharq falsafasi va ularning O’zbekiston ma’naviy hayotidagi o’rni. Ilmiy maqolalar to’plami. Toshkent, 2009. 65–70- b.

Sulton Umärshayxning uyg’ur yozuvli yorlig’i. – Markaziy Osiyo tarixi: manbashunoslik va tarixnavislik izlanishlari. Toshkent, 2009. 107–113- b.

Turkiy tillar tarixida sonlarning kelib chiqishi va aytilishi. – Sharqshunoslik masalalari. Ilmiy maqolalar to’plami. Toshkent, 2009. 5–13- b.

Buyuk ipak yo’li va ilk o’rta asrlarda Markaziy Osiyoda kechgan tarixiy-madaniy jarayonlar. – Turkshunoslik tadqiqotlari. Birinchi kitob. Toshkent, 2009. 4–19- b.

Qadimgi turk va xitoy adabiy aloqalari: tavg’ach tilidan o’girilgan asarlarda tarjimon mahorati to’g’risida ikki og’iz so’z. – Xitoyshunoslikning dolzarb masalalari: filologiya, falsafa, tarix, iqtisod va siyosat. Ilmiy-amaliy konferensiyaning materiallari. Toshkent, 2009. 15–24- b.

"Sharq klassik filologiyasi" to'plamiga so'z boshi. – Sharq klassik filologiyasi. Ilk to'plam. Toshkent, 2009. 3–10- b.

Mavlono Lutfiyning uyg'ur yozuvida bitilgan she'rlari.–Sharq klassik filologiyasi. Ilk to'plam. Toshkent, 2009. 98–115- b.

Temuriy xonlarning uyg'ur yozuvida bitilgan yorliqlari: matn tuzilishi va uslubi. – Turkshunoslik izlanishlari. Ikkinci to'plam. Toshkent, 2009. 4–28- b.

Til tarixi darslarida talabalarni eski turkcha matnlar anglamini yechishga o'rgatish. – "Sharq tillari va adabiyoti fanlarini o'qitish metodikasining dolzarb masalalari" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. 2009 yil, 16 dekabr. Toshkent, 2009. 8–12- b.

Mavlono Lutfiyning uyg'ur yozuvida bitilgan she'rlari. // "Sharqshunoslik" jurnali. Toshkent, 2009/1–2. 50–61- b.

Sulton Umarshayxning uyg'ur yozuvli yorlig'i. // Zahiriddin Muhammad Bobur nomidagi Andijon davlat unuversiteti. Ilmiy xabarnoma / Nauçnyjvestnik. Andijon, 2009 / № 4. 79–82- b.

Velikiy şelkoviy put i yego vliyanie na kulturnie i religioznie vzaimootnoşeniya vostočníx narodov. // The Review of Central Asian Studies. Vol. 2. November 2009. The Institute of Central Asian Studies. Kangnam University, Korea. P. 171–185.

Turkiy klassik matnlarni transkriptsiya va transliteratsiyaga o'girish masalasi. // Sharqshunoslik. № 14 / 2009. 11–15- b.

"Qutadg'u bilig"ning uyg'ur yozuvli hirot qo'lyozması. – O'zbek sharqshunosligi: buguni va ertasi. Ilmiy to'plam. Toshkent, 2010. 7–14- b.

"O'zbek sharqshunosligi: buguni va ertasi" ilmiy to'plamiga so'z boshi. – O'zbek sharqshunosligi: buguni va ertasi. Ilmiy to'plam. Toshkent, 2010. 3–4- b.

Qut va saodatga yetaklovchi kitob. // "Guliston" jurnali. 2010/1. 35–36- b.

Sulton Abu Said bitigi. – Temuriylar tarixiga oid manbalar. 4- kitob. "Temuriylar tarixiga oid manbalar" mavzuida o'tkazilgan respublika

miqyosidagi ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. Toshkent, Temuriylar tarixi davlat muzeyi, 18 oktyabr, 2007 yil. Toshkent, 2010. 10–18- b.

Mavlono Lutfiyning uyg'ur yozuvida bitilgan she'rlari.// "O'zbek tili va adabiyoti" jurnali. 1/2010. 101–111- b.

Kutadgu Bilig'de Gök Bilimiyle İlgili Tespitler. // Atatürk Üniversitesi Türkîyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi. Sayı: 42. Erzurum, 2010 S. 33–39.

Mavlono Lutfiyning uyg'ur yozuvida bitilgan she'rlari. // Ilmiy xabarnoma / Nauchnyiy vestnik. Zahiriddin Muhammad Bobur nomidagi Andijon davlat universiteti. 1/2010. 73–78- b.

Istoriya etnokulturnogo razvitiya uzbekskogo naroda (na materiale drevnetyurkskih pismennih pamyatnikov). – 2010 Altaic Forum of Economy and Culture. July 23 [Fri] – July 30 [Fri] / Ulaanbaatar Hotel, Mongolia. P. 311–334.

"Syuan-tszan kechmishi" asariga kiritilgan maktublar epistolyar janr namunalari sifatida. – Xitoyshunoslikning dolzarb masalalari. Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasining materiallari. Toshkent, 2010. 14–19- b.

"Xuastuanivt"ning Berlin qo'lyozmalar fondida saqlanayotgan uzindilari. – Xorijiy Sharq xalqlari adabiyoti va adabiy manbashunoslighining dolzarb masalalari. Xalqaro ilmiy anjuman. Toshkent, 2010 yil, 27–29 oktyabr. 45–52- b.

"Syuan-tszan kechmishi" asariga kiritilgan maktublar: matn tuzilishi va uslubi. – Tilshunoslikning dolzarb masalalari. Ilmiy maqolalar to'plami. V. Toshkent, 2010. 210–215- b.

Qadimgi turklarning olam va uning tuzilishi to'g'risidagi ko'zqarashlari. – Sharq falsafasi qadriyatları va ularning O'zbekiston ma'nnaviy hayotidagi o'rni. II Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari. Toshkent, 2010. 60–65- b.

Velikiy şelkoviy put i yego vliyanie na kulturme i religiozniye vzaimootnoşeniya vostočnih narodov. // "Vostokovedenie". Nauçnyiy jurnal Taškentskogo gosudarstvennogo instituta vostokovedeniya. 2010 / 1–2. S. 83–90.

So'z boshi. – “Qutadg'u bilig” – buyuk ma'naviy meros. Ilmiy konferensiya materiallari. Toshkent, 2010. 6–10- b.

“Qutadg'u bilig” qo'lyozma nusxalarining chog'ishtirma tahlili. – “Qutadg'u bilig” – buyuk manaviy mero. Ilmiy konferensiya materiallari. Toshkent, 2010. 49–60- b.

K Voprosu o znaçenii vvodnoy formuli pamyatnikov v çest Kul-tigina i Bilge-kagan'a. // The Review of Central Asian Studies. Vol. 3.May 2010. The Institute of Central Asian Studies. Kangnam University, Korea. P. 159–170.

Bilga To'nyuquq bitigi. – O'zbek sharqshunosligi: buguni va ertasi. Ilmiy to'plam. Toshkent, 2011. 4–10- b.

Navoiyning uyg'ur yozuvida bitilgan g'azali. – Alisher Navoiy ijodi va Sharq adabiyoti. Ilmiy maqolalar to'plami. Toshkent, 2011. 101–106- b.

Pamyatnik v çest Bilge-Tonyukuka: nekotoriye problemi interpretatsii istoriko-hudocestvennogo teksta. – Proceedings. Uzbekistan and Korea: Historical, Cultural and Economij relations. Silk Road and Korean Culture. The 11 th International Conference on Korean Studies. Tashkent, July 6–7, 2011. P. 294–296.

Shohrux Mirzoning uyg'ur yozuvli yorlig'i. – Temuriylar tarixiga oid manbalar: tavsif, tarjima, tadqiqot. 5- kitob. “Temuriylar tarixiga oid manbalar: tavsif, tarjima, tadqiqot” mavzuida o'tkazilgan respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. Toshkent, Temuriylar tarixi davlat muzeyi, 2009 yil, 20 oktyabr. Toshkent, 2011. 107–112- b.

“Syuan-tszan kechmishi” asariga kiritilgan maktublar: matn tuzilishi va uslubi. // Zahiriddin Muhammad Bobur nomidagi Andijon davlat unuversiteti. Ilmiy xabarnoma. Andijon, 2011 / № 2. 79–82- b.

Bilga To'nyuquq bitigi. // “Sharq mashali” 1/2011. 2–6- b.

Kul tigin va Bilga xoqon bitiglari boshlamasining o'qilishi va talqini. – “Xitoyschunoslikning dolzarb masalalari: filologiya, falsafa, tarix, iqtisod va siyosat” ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. Toshkent, TDSHI, 2011 yil, 25- oktabr. Toshkent, 2011. 18–23- b.

Toshkent davlat sharqshunoslik institutida mumtoz filologiya bo'yicha mutaxassislarini tayyorlash borasida olib borilayotgan ishlar. – "Sharqshunoslik mustaqillik yillarida" mavzusidagi ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. Toshkent, 2011. 68–75- b.

Markaziy Osiyo xalqlarining islomga qadar qo'llagan yozuvlari, yozuv madaniyati va yozma yodgorliklari masalalari. – "Sharqshunoslik mustaqillik yillarida" mavzusidagi ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. Toshkent, 2011. 45–50- b. (M. Is'hoqov bilan birga yozgan).

Kul tigin va Bilga xoqon bitiglari boshlamasining o'qilishi va talqini. // "Sharq mash'ali" 2/2011. 13–16- b.

K voprosu o značenii vvodnoy formuli pamyatnikov v čest Kul-tigina i Bilge-kagana. // Bekdak atındağı Qaraqalpaq məmlekətlik universitetining habarşısı / Vestnik Karakalpakskogo gosudarstvennogo universiteta im. Berdaşa. Nukus, 2011. S. 94–98.

O'zbek sharqshunosligining ulkan qadamlari. // "Filologiya masalalari". 2011/3. Toshkent, 2011. 41–46- b.

Turkiy bitiglarda kechgan tabğač-tawğač so'zining ma'nolari to'g'risida. – O'zbekistonda xito shunoslik: tarix, hozirgi zamон va kelajak. Ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. Toshkent, 2012. 15–16- b.

Kul tigin va Bilga xoqon bitiglarida keçgan näj yilsig' bodun birikmasining manosi va qadimgi turkiy adabiyotda badiiy qarshilantirish sanati. – O'zbek sharqshunosligi: buguni va ertasi. Ilmiy to'plam. 3. Toshkent, 2012. 156–160- b.

Filologiya fanlari bo'yicha oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar tayyorlashning dolzarb masalalari. // O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi. Byulleten 1. Toshkent, 2012. 3–8- b.

So'z boshi. – Yosh sharqshunos (ilmiy to'plam). Sharq filologiyasi va falsafa fakultetining iqtidorli magistr va talabalari ilmiy anjumani materiallari. 6. Toshkent, 2012. 3–9- b.

Qadimgi turkiy vasiqalarda rasmiy va badiiy uslublar sinkretizmi masalasi. – Sharq mamlakatlari adabiyoti: rivojlanish tamoyillari, janr va uslub masalalari. Respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. Toshkent, 2012. 95–101- b.

Turfon obidalari. – “Xitoysenoslikning dolzarb masalalari” ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. 29 oktabr, 2012 yil. Toshkent, 2012. 20–31- b.

Mas'ul muharrirdan. – Movarounnahr turkiy tafsirlari tarixidan [Tarjima-i tafsir-i Charxiy]. Toshkent, 2012. 14–16- b.

Turfon obidalari. // “Sharq mashali” 1/2012. 12–16- b.

Turfondan topilgan rasmiy hujjatlar: matn va uning talqini. // Zahiriddin Muhammad Bobur nomidagi Andijon davlat unuversiteti. Ilmiy xabarnoma / Nauçniy vestnik. Andijon, 2012 / № 4. 52–58- b.

Turfondan topilgan rasmiy hujjatlar. // “Sharqshunoslik”. Toshkent davlat sharqshunoslik institutining ilmiy jurnalı. Toshkent, 2012/1. 65–72- b.

Qadimgi turkiy bitiglarda kechgan so'zlarni tushunish va matn interpretatsiyasi masalasi. // “Sharqshunoslik”. Toshkent davlat sharqshunoslik institutining ilmiy jurnalı. Toshkent, 2012/2. 3–7- b.

So'z boshi. – Eeski turkiy asarlarni qo'lyozmalardan o'qib-o'rganish. Tuzuvchi: R. Alimuhamedov. Toshkent, 2013. 3–4- b.

Qadimgi turkiy vasiqalarda rasmiy va badiiy uslublar sinkretizmi masalasi. – Tilshunoslikning dolzarb masalalari (Ilmiy maqolalar to'plami). IV kitob. Toshkent, 2013. 23–29- b.

Uyg'ur yozuvida bitilgan qadimgi turkiy vasiqalar. – O'zbek sharqshunosligi: buguni va ertasi. Ilmiy maqolalar to'plami. 4. Toshkent, 2013. 107–111- b.

“Abushqa” lug‘atida so‘zlarning izohlanish printsiplari va “Chig‘atoy turkchasi” matnlarini talqin qilish masalasi. – Markaziy Osiyoda lug‘atchilik: an‘analar va hozirgi zamon ilmiy maktablari. Toshkent, 2013. 8–10- b.

Temuriylarning yorliqlarida qo’llangan stereotip birliklar va ularning uslubiy vazifalari. – Millatning dardiga darmon bo‘lib (yigirma birinchi kitob). Amir Temur tavalludining 677 yilligiga bag‘ishlab Respublika miqyosida o’tkazilayotgan ananaviy ilmiy-marifiy konferensianing materiallari. Navoiy, 2013. 9–13- b.

Turfon obidalari. // “Jahon adabiyoti” jurnali. № 7 (194). Toshkent, 2013 yil, iyul. 158–162- b.

“Muhokamat ul-lug‘atayn” temuriylar davri tilshunosligining klassik yodgorligi sifatida. – Amir Temur va temuriylar davrida ilm-fan va madaniyat. Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. 6- kitob. Toshkent, 2013 yil. 116–127- b.

“Qutadg‘u bilig”ning uyg‘ur yozuvli Hirot nusxasi. // “Naqshbandiya”. Ilmiy-irfoniy, adabiy-marifiy jurnal. 2(11). Buxoro, 2013. 22–27- b.

Turfondan topilgan vasiqalarga bir boqish: qadimgi Qo‘chu davlatida oldi-berdi va kishi huquqi masalalari. – “Xito shunoslilikning dolzARB masalalari: filologiya, falsafa, tarix, iqtisod va siyosat”. 10- chi ilmiy-amaliy kongerensiyasi materiallari. Toshkent, TDShI, 2013 yil, 6- noyabr. Toshkent, 2013. 13–20- b.

#### **Bilim Adamları, Akademisyenler Hakkında Yazdığı Makaleler**

Unutilgan til tirilmaydimi? – “O‘zbekiston adabiyoti va san’ati” gazetasi. 1993 yil, 29 yanvar (M. Is’hoqovga bag‘ishlab yozilgan maqola).

Zakovatli va teran. – “Milliy tiklanish” gazetasi. 1996 yil, 3 dekabr. 48(77)- son (A. Rustamovga bag‘ishlab yozilgan maqola).

Tilimiz tarixining bilimdoni. – “O‘zbekiston adabiyoti va san’ati” gazetasi. 1997 yil, 17 yanvar (Q. Mahmudovga bag‘ishlab yozilgan maqola).

Domlaning talimini oлganimdan baxtiyorman. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 2005 yil, 8 dekabr (Akademik A. Qayumovga bag'ishlab yozilgan maqola).

O'zR FA akademigi, Turkiyaning Turk til qurumi azosi, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan fan arbobi, filologiya fanlari doktori, professor G'anijon Abdurahmonov. – Akademik G'anijon Abdurahmonov. Toshkent, 2005. 4–7-b.

O'zbek filologiyasining kelajagini o'ylagan inson. – Fidoiy olim va benazir inson (Akademik A. Qayumovning 80 yilligiga bag'ishlangan to'plam). Toshkent, 2006. 58–60- b.

Bilgin jurnalist. – Qadr (Jurnalist Mahmud Sadiyning 70 yilligiga bag'ishlangan to'plam). Toshkent. “Manaviyat” nashriyoti, 2009. 49–52- b.

Teran bilimli, o'ta madaniyatli olima. – Filologiya fanlari doktori, professor Hazifaxon Islomjonova. Toshkent, 2009. 8–14- b.

Taniqli olim, ajoyib ustoz. – Til ilmiga sadoqat (Filologiya fanlari doktori, professor Y. Tojievning 70 yilligiga bag'ishlangan to'plam). Toshkent, 2010. 102–105- b.

Ikki asar to'g'risida ikki og'iz so'z. – Akademik Alibek Rustamov. Toshkent, 2011. 8–12- b.

### Gazete Makaleleri

Qadimgi turk bitigi “Maytri simit”. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 1989 yil, 6 yanvar (Q. Mahmudov bilan birga yozgan).

Turkiy yozuvli nodir qo'lyozma. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 1989 yil, 4 avgust.

Turkiy obidalar. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 1990 yil, 30 noyabr (G'. Abdurahmonov bilan birga yozgan).

Buyuk qumaru. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 1991 yil, 10 may.

Tili bilan faxrlansin. – “Postda” gazetasi. 1991 yil, 10 avgust.

Bir qarg'a bila qish kelmas. – “Vatan” gaziti. 1992 yil, 30 dekabr.

“Tsi-in-chun no'm bitig”: tavg'ach sayyohining kechmishi. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 1993 yil, 29 yanvar.

O'gitlar bitilgan yozuv. – “Toshkent oqshomi” gazetasi. 1993 yil, 16 fevral.

Tarixiy yozuvlarimiz – o'tmishimiz ko'zgusi. – “Xalq so'zi” gazetasi. 1993 yil, 12 may (M. Is'hoqov bilan birga yozilgan).

Ushbu bitig turkiymi? “Zaman – O'zbekiston” gazetasi. 1993 yil, 1-15 iyun (M. Is'hoqov bilan birga yozilgan).

Yangi topilgan qadimgi turkiy bitik. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 1993 yil, 18 iyun (B. Abulg'ozieva, M. Is'hoqov bilan birga yozilgan).

Yangi topilgan bitig talqini. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 1993 yil, 9 iyul (M. Is'hoqov bilan birga yozilgan).

Turklar shajarasining bilimdoni. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 1993 yil, 13 avgust.

Turkiy javohirlar devoni. – “Vatan” gazetasi. 1994 yil, 29 iyun – 5 iyul, 22-(84) son.

Turkiy til javahirliri divani. – “Yingi hayat” giziti. 1996 jil, 7 yanvar (Uy-gurca).

Qut ato etguchi bilim. – “Milliy tiklanish” gazetasi. 1995 yil, 4 iyul, 4-son.

Eski bolsa ham yomg'irga yaraydi. – “Milliy tiklanish” gazetasi. 1995 yil, 26 sentabr, 16- son.

Ma'naviyatimiz ko'zgusi. – “Milliy tiklanish” gazetasi. 1995 yil, 24 oktabr, 20- son.

Ikki til muhokamasi. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 1997 yil, 4 aprel.

Ko'hma Kesh zaminidan topilgan yozuv. – “Milliy tiklanish” gazetasi. 1997 yil, 28 oktabr, 42(123)- son.

Mangutoshlarning mangu sadosi. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 2002 yil, 10 may.

Mangu bitig – yezgu bilig. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 2003 yil, 26 dekabr.

Ulgu. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 2006 yil, 24 fevral.

Kun burji sobit turur. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 2007 yil, 14 dekabr.

Sharqshunosligimiz kelajagi. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 2010 yil, 15 yanvar (A. Mannonov bilan birga yozilgan).

Ilmiy-taqidiy matn yaratish zamon talabi. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 2010 yil, 20 avgust (Q. Omonov bilan birga yozilgan).

Mangu qumaru. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 2010 yil, 10 dekabr.

Bilga To'nyuquq bitigi. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 2012-yil, 13yanvar.

Teran fikrli olim, xokisor inson yedi.– “Ma'rifat” gazetasi. 2013- yil, 11-may.

Qut berguvchi bilim (“Qutadg'u bilig”ning 935 yilligiga bag'ishlangan davra suhbatni. Suhbatni Mahmud Sadiy yozib oldi). – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 2005 yil, 11 noyabr.

Yozuv madaniyati beshigi. // “Tafakkur” jurnali. 1/2008. 22–29- b. (Suhbatni Mahmud Sadiy yozib oldi).

Millat fenomenini anglash. – “Ishonjh” gazetasi, 2009- yil, 11- aprel.

#### **Yayıma Hazırladığı Kitaplar**

Turkiyot kafedrasining yo'rug'i. Turk filologiyasi bo'limi talabalari uchun qo'llanma. Toshkent, 2008.

Mansur baxshi tuzgan uyg'ur yozuvli majmuadagi uchta asar. – Turkshunoslik izlanishlari. Ikkinci to'plam. Toshkent, 2009. 88–107- b.

#### Ders Notları

"Qadimgi turkiy yozuvlar" fanidan namunaviy dastur. Toshkent, 1998.

Turkshunoslik fanlaridan o'quv dasturlari. Toshkent, 2001.

Turk tili (M. Do'stmuhamedova bilan birga tuzilgan). – Akademik litseylar uchun sharq tillaridan o'quv dasturlari. Toshkent, 2004. 26–35- b.

Turkshunoslik fanlaridan o'quv dasturlari. Toshkent, 2006.

"Tilshunoslikka kirish" fanining o'quv dasturi. – Turkiyot kafedrasining yo'rug'i. Turk filologiyasi bo'limi talabalari uchun qo'llanma. Toshkent, 2008. 26–28- b.

"Qadimgi turkiy yozuvlar" fanining o'quv dasturi. – Turkiyot kafedrasining yo'rug'i, 47–53- b.

"Turkiy filologiyaga kirish" fanining o'quv dasturi. – Turkiyot kafedrasining yo'rug'i, 53–58- b.

"Turkiy adabiy tilning shakllanishi va taraqqiyoti" fanining o'quv dasturi. – Turkiyot kafedrasining yo'rug'i, 73–77- b.

"Qadimgi turkiy til" fanining o'quv dasturi. – Turkiyot kafedrasining yo'rug'i, 81–85- b.

"Turkiy bitiglar badiiyati" fanining o'quv dasturi. – Turkiyot kafedrasining yo'rug'i, 85–88- b.

"Turk tilshunosligi tarixi" fanining o'quv dasturi (Q. Mahmudov bilan birga tuzilgan). – Turkiyot kafedrasining yo'rug'i, 112–117- b.

"Turkiy tillar tarixiy fonetikasi" fanining o'quv dasturi. – Turkiyot kafedrasining yo'rug'i, 123–127-b.

“Turkiy yozuvlar tarixi” fanining o‘quv dasturi. – Turkiyot kafedrasining yo‘rug‘i, 136–141- b.

“Qadimgi turk adabiyoti” fanining o‘quv dasturi. – Turkiyot kafedrasining yo‘rug‘i, 166–169- b.

Mumtoz filologiya fanlarining o‘quv dasturlari. Mumtoz filologiya bo‘limining o‘qituvchi va talabalari uchun qo‘llanma. Toshkent, 2009.

“O‘zbek tili tarixi” fanining o‘quv dasturi. – Mumtoz filologiya kafedrasida o‘qitiladigan fanlarning o‘quv dasturlari. Birinchi to‘plam. Bakalavrlik yo‘nalishida o‘qitiladigan fanlar. Toshkent, 2012. 4-13- b.

“Eski turkiy yozuvlar” fanining o‘quv dasturi. – Mumtoz filologiya kafedrasida o‘qitiladigan fanlarning o‘quv dasturlari. Birinchi to‘plam, 14-21- b.

“O‘zbek mumtoz adabiyoti” fanining o‘quv dasturi. – Mumtoz filologiya kafedrasida o‘qitiladigan fanlarning o‘quv dasturlari. Birinchi to‘plam, 21-32- b.

“Til va adabiyot o‘qitish metodikasi” fanining o‘quv dasturi. – Mumtoz filologiya kafedrasida o‘qitiladigan fanlarning o‘quv dasturlari. Birinchi to‘plam, 54-59- b.

“Mutaxassislikka kirish” fanining o‘quv dasturi. – Mumtoz filologiya kafedrasida o‘qitiladigan fanlarning o‘quv dasturlari. Birinchi to‘plam, 60-64- b.

“Mumtoz adabiyotshunoslik” fanining o‘quv dasturi. – Mumtoz filologiya kafedrasida o‘qitiladigan fanlarning o‘quv dasturlari. Birinchi to‘plam, 64-69- b.

“Tarixiy leksikografiya” fanining o‘quv dasturi. – Mumtoz filologiya kafedrasida o‘qitiladigan fanlarning o‘quv dasturlari. Birinchi to‘plam, 69-74- b.

“Mutaxassislikning nazariy masalalari” fanining o‘quv dasturi. – Mumtoz filologiya kafedrasida o‘qitiladigan fanlarning o‘quv dasturlari. İkkinchi to‘plam. Magistratura yo‘nalishida o‘qitiladigan fanlar. Toshkent, 2012. 3-9- b.

“Chet tilidagi matnni o‘qish va uni talqin qilish masalalari” fanining o‘quv dasturi. – Mumtoz filologiya kafedrasida o‘qitiladigan fanlarning o‘quv dasturlari. İkkinchi to‘plam, 9-14- b.

“Yozma yodgorliklar tili masalalari” fanining o‘quv dasturi. – Mumtoz filologiya kafedrasida o‘qitiladigan fanlarning o‘quv dasturlari. Ikkinci to‘plam, 23-30- b.

“Yozuv tarixi va nazariyasi” fanining o‘quv dasturi. – Mumtoz filologiya kafedrasida o‘qitiladigan fanlarning o‘quv dasturlari. Ikkinci to‘plam, 44-50- b.

“Ilmiy tadqiqot yaratish yo’llari” fanining o‘quv dasturi. – Mumtoz filologiya kafedrasida o‘qitiladigan fanlarning o‘quv dasturlari. Ikkinci to‘plam, 51-56- b.

Kurs ishi yozishning yo‘l-yo‘rig‘i. Sharq filologiyasi va falsafa yo‘nalishlarida o‘qiyotgan talabalar uchun (A. Quronbekov, U. Muhibova bilan birga ishlab chiqilgan). Toshkent, 2012.

“Turkiy yozma yodgorliklar tili” fanidan dars yo‘rug‘i. – Turkiyot kafedrasining yo‘rug‘i, 179–244- b.

“O‘rta asrlar turkiy manbalari” fanidan dars yo‘rug‘i. – Turkiyot kafedrasining yo‘rug‘i, 244–269- b.

#### B) Uluslararası Sempozyumlarda Sunduğu Bildiriler

Mejdunarodnaya konferentsiya YuNESKO. “Kulturno-istoričeskie protses-si v Tsentralnoy Azii v srednie veka”. Alma-Ata, 16–21 sentyabrya 1985 g. Tema doklada: “Mesto literaturnih pamyatnikov, zapisannih starouygurskim pismom v istorii kulturi uzbekskogo naroda”.

Üçüncü Uluslararası Türk Dili Kurultayı – 1996. 23 Eylül 1996 – 27 Eylül 1996. Ankara. Konu: “Huastuanift nushalarining matniy-qiyosiy tahlili va asar ning Turk jamoatlarida mashhurligi”.

3. VII. Milletler Arası Türkoloji Kongresi. 08–12 Kasım 1999. İstanbul, 1999. Konu: “Kul Tigin, Bilga Xoqon bitiglaridan o‘rin olgan hakan murojaatining boshlamalari ve matn tuzilishi haqida”.

II. Milletler Arası Göktürk Anıt ve Yazıtları Kolloquumu. 24–28 Nisan 2000. İstanbul, 2000. Konu: “Özbekistan’da Bulunan Göktürk Yazılı Yeni Metinler”.

Mejdunarodnaya konferentsiya po issledovaniyam Tsentralnoy Azii. 22 iyulya, 2000 g. Almatı. Tema doklada: "Rol uyguro-pismennih pamyatnikov v formirovaniii i razvitii drevnetyurkskogo pismenno-literaturnogo yazika".

Dördüncü Uluslararası Türk Dili Kurultayı. 25 – 29 Eylül 2000. Çeşme-İzmir, 2000. Konu: "Uygur Harfleriyle Yazılmış "Rahatu'l-Kulub" Kitabı".

"O'rtä va Markaziy Osiyo indo-iranistikasi: tarix va hozirgi zamon". 27–30 noyabr, 2000 yıl. ToshDSH. Ma'ruba mavzui: "Anatkak - qadimgi turk adabiy va madaniy aloqalari".

Mejdunarodnaya nauçnaya konferentsiya "Yazık i kultura". Moskva, 14–17 sentyabrya 2001 g. Tema doklada: "Rol i mesto vzaimosvyazey vostočnih yazikov v sozdaniii tyurkskih pismennih pamyatnikov Srednevekovya".

Karaman. Türk Dil Bayramı ve Yunus Emre'yi Anma Etkinlikleri. Ankara-Karaman. 2005 yıl, 10–14 Eylül. Konu: "Karabalgasun Anıtlarının Türkçe Metni ve Uygur Kağanlığı Döneminde Tarihi Monumental Metin Düzenleme Geleneği".

"Markaziy Osiyoda qiyosiy dinshunoslik masalalari" mavzuidagi 1 xalqaro ilmiy anjuman. Toshkent, 14–16 sentyabr, 2006 yıl. Maruza mavzui: "Markaziy Osiyodagi qadimiy uyg'urlarning madaniyati, tili va adabiyotiga buddaviylikning tasiri (VIII–H asrlar)".

"Til, adabiyot va madaniyat miqyosidagi indogerman va indogerman bo'lmagan aloqalar" mavzuidagi xalqaro konferentsiya. Toshkent, 9–10 yanvar, 2007 yıl. Maruza mavzui: "Markaziy Osiyo xalqlari madaniyati, tili va adabiyotida buddizm".

The 2<sup>nd</sup> International Conference on Issues of Comparative Religious Studies in Central Asia. April 15<sup>th</sup>, 2007. University of Washington, Seattle, WA. "On the Expansion of Buddhism in Central Asia".

The 7<sup>th</sup> International Conference on Korean Studies Central Asian Association for Korean Studies (CAAKS). Tashkent, July 4–5, 2007. "K probleme rasprostraneniya buddizma". / "Problem in Spreading of Buddhism in Early Middle Age".

ICANAS 38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmalar Kongresi. Eylül 2007. Ankara – Türkiye. Konu: "Eski Türklerin Komşu Doğu Halklarıyla Kültürel İlişkilerinde Budizm'in Yeri".

2010 Altaic Forum of Economy and Culture. July 25–27. / Ulaanbaatar Hotel, Mongolia. Tema doklada: "Istoriya etnokulturnogo razvitiya uzbekskogo naroda (na materiale drevnetyurkskih pismennih pamyatnikov)".

Xorijiy Sharq xalqlari adabiyoti va adabiy manbashunosligining dolzarb masalalari. Xalqaro ilmiy anjuman. Toshkent, 2010 yil, 27–29 oktyabr. Mavzu: "Xuastuanivt"ning Berlin qo'lyozmalar fondida saqlanayotgan uzindilari".

Uzbekistan and Korea: Historical, Cultural and Economic relations. Silk Road and Korean Culture. The 11 th International Conference on Korean Studies. Tashkent, July 6-7, 2011. Tema doklada: "Pamyatnik v čest Bilge-Tonyukuka: nekotoriye problemi interpretatsii istoriko-hudocestvennogo teksta".

Podgotovka sotrudnikov sistemi obrazovaniya stran-členov SOS v Kitae. Urumçi, KNR. 2-15 aprelya, 2012 g. Tema doklada: "Izuchenie vostočníx yazíkov v sisteme obrazovaniya Uzbekistana".

#### Tez Danışmanlıklar

Omonov Qudratulla Sharipoviç. XIV–XV asrlarda uyg'ur xatida bitilgan imtiyoz huquqini beruvchi davlat hujjatlarining lisoniy-uslubiy tadqiqi. Ixtisosligi: 10.02.06 – Turkiy tillar. Filologiya fanlari nomzodi ilmiy daracasini olish uchun yozilgan dissertatsiya. Toškent, 1997.

Shabanov Djumali Kazimovich. Türk va o'zbek tillarida faol harakat fe'lllarining semantikasi. Ixtisosligi: 10.02.06 – Turkiy tillar. Filologiya fanlari nomzodi ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya. Toshkent, 2004.

Aripov Zakir Taxirovich. Ibn Zaylaning "Kitab al-kafiy fiy al-musiqä" risolasidagi musiqashunoslik atamalari. Ixtisosligi: 10.02.22 – Osiyo, Afrika xalqlari, Amerika va Avstraliya tub xalqlari tillari. Filologiya fanlari nomzodi ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya. Toshkent, 2005.

Xudaybergenova Zilola Narbaevna. O'zbek va turk tillaridagi monotaksemlarning ilmiy talqini. Ixtisosligi: 10.02.06 – Turkiy tillar. Filologiya fanlari doktori ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya. Toshkent, 2007.

Kim Olga Anatolevna. Grammaticheskiye osobennosti padecnih chastits koreyskogo yazika. Spetsialnost: 10.02.22 – Yaziki narodov stran Azii, Afriki, aborigenov Ameriki i Avstralii. Dissertatsiya na soiskanie uchenoy stepeni kandidata filologicheskikh nauk. Taškent, 2010.

## KAYNAKÇA

Islamjanova, H. I., *Noviy učebnik turetskogo yazika*. – Jurnal “Prepodavaniye yazika i literaturi”. 2004/4. Taškent. S. 93–94.

Kanlıdere, Ahmet, *Özbekistan Türkologları*. – Türkoloji Meseleleri. 1. Taškent, 2006. s. 47–48.

Qosimjon Pozilovich, Sodiqov, *Toshkent Davlat Sharshunoslik institutining Turkiyot kafedrasi*. Toshkent, 2006. s. 25–35.

Alimbekov, A., Isxoqov M., *Tilshunoslikda yangi qadam*. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 2007- yil, 16- mart.

Қасымжан Фазылұлы: “Түркілердің жазу мәдениетінің 2500 жылдық мерейтойын атап отуді арман етемин”. – “Нұрлы жол” газеті. 1996 жыл, 10 шілде. (Тошкентда чықадын “Нұрлы жол” газетасының мухбири М. Омарулының олиб борган сұхбати).

Omonov, Q., *Ming yillik, tuman kunlik bitig*. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 2005- yil, 7- yanvar.

Omonov, Q., *O'lmas dostonning Hirot nusxasi*. – “O'zbekiston adabiyoti va san'ati” gazetasi. 2010- yil, 23- iyul.